

Sagai Muittalægje

15ad December 1908.

No. 24.

»Sagai Muittalægje« boatta guovte gærde juokke manost, las ja 15ad bæive, ja maksa ovta kruvna ja 20 øra jakkodagast — 60 øra jakkebælest. Bladde matta dinggujuvvut juokke poas-tarappe bokte. Diedetusak maksek 5 øra rana.

5ad jakkodak

Holas juovlaid

savvap mi »Sagai Muittalægje« lokki-di sikke gukken ja lakka.

Juovlla-jurddagak.

Fastain læk juovlak joavddamen. Fastain dollujuvvujek juovllabasek mietta mailme. Juovllabasek! Dat sad-ne illodatta sikke manaid ja olles olbmuid mailme mietta. Dat læ Jesus rie-gadambæivve, maid olbmuk dalle dollek. I læk vel oktage olmuš rie-gadam, gæn rie-gadambæivve nu vida-set dollujuvvu. Buokak avvodek. Dat vaivaš cogga buoremus biktasid bagje-lasas ja rappaša aldseis juovlla bor-ramuša. Nuft dat soappage adnet juovllabasid avvobassen, dalle goas ol-muškagodde stuoremus oavvamuš rie-gadi, son, gæn oappo vuotoin læ mannam ædnam mietta, ja gæn oap-po læ illodattam ja jeddetam duhatid ædnam oide.

Markan sagak Ivggost.

(Brævva »S. M.«)

Rafhalaš markanak legje. I læm vuollašavva dego ouddal. Juora mærk-ka alggo markanbeivid. Binnaš vid-nehagja. Dat læi nu uccan, vai æigo dak duostam almotet, go i læm vuola gavppe šat dam jage. Go læi forman-skapa valljim, de šadde mist guokta buorre olbma formanskapi valljijuvvut, gavppeolmai A. Gjæver ja lensman Rivertz. Bigje gal bivddem-čallaga (andragende) formanskapi; mutto soai æva vuostaivalddam, æva ollinge. Ok-ta læ dat, atte jukke ruđaidæsek ja obmudagasek vuollagi ja go markkan nokka, de læk aibas gurros ja de oaz-žo dasto vaivaškassa æletet. Ja oud-dal go læi vuolla ja vidne, de i i læm

markan balgga alde vazetatte, de legje garrim olbmuk, huikke ja garrodegje.

Uccan legje Ladderikast hæstak markanest. Æi læm æmbo go loge nare hæsta. Uccan læi muotta, dušše gæssecednam, muittalægje Laddelažak. Rievsakhadde læi 30—53 øra ragjai. Bierggohadde 70—82 øra kilost. Dan-skajaffohadde læi kr. 14,50 sækast. Duljin 3—4 kruvna gappalagast.

Dabe Ivggo markan sajest læk asseolbmuk mannam bajas Ladderiki doalvvot gurmud hæstaiguim Garašsav-vuni, Muoniji ja Šoppari, ja doalvvom-balkka læ dam jalgge kilost go guorb-me læ. Ja dat læ gal visses go fal muotta æmbo, de bottek Ruotarikast hæstak gurmud viežžat. Dabe læ Ivg-gost stuora »trafika« dalveaige bagje-rikain. Dokko dolvvujuvvu guolle, jaffo, rievdna, sokkar ja æra borra-mušgalvvo, čalla okta

Sabmelaš Ivggo markan sajest.

Duom dam birra.

Japanest læk dal rotto sappanak ja æra sappanak birgedmættom æd-nag. 150 duhat gato galgge dal saddet Tuisklandast dokko sappanid goddem varas.

— Berlin gavpugest Tuisklan-dast læk dal 40 duhat olbmu bargo-taga.

— Stuoremus jakkebalkka mail-mest læ ovta inšeniørast Amerikast. Muttom Amerika golloccam særvve »Guggenheim« maksa sudnji miljon-bæle dollar (badjel bælnub miljon kruvna) jagest. Dam inšeniøra nam-ma læ John Hays Hammond Amerikanalažak lokke, atte son hak-sa gollebaike duhat mila duokken.

— Alatægjo pappa Hollum læ namatuvvum pappam Molselvi.

— Amerikast gavdnujegje gies-

kad bacatusad doluš mailme njuom-mo spirest. Davtek læk šaddam gæd-gen. Dat spiri eli ædnam alde 3 mil-jon jage dast ouddal.

— Frankfurt gavpugest læ gies-kad rie-gadam okta manna, mi læi gieđai ja julgitaga. Manna læ ælle-men.

— Ucca-Asiast, mi gulla Turka-riki læ dal nælgge.

— Mailme stuoremus dibmo læ Jerseyist Amerikast. Minutvisar læ 6 metar gukku.

— Ruošarika aiggo laanit 450 rubela, maksem varas ouddalaš vælge-

Allagelbolas Dænovuona bivdde.

Dudnji, gutte vaidak Suoidnesul-lu sato, aigom moadde sane vastedet du čallag ala, maina nuft sagga vaid-dalak. Mon bagjelassam valddim sato 7. januar 1908. Mon valddim gædne-gassan, atte skappot ovta stuora biello sullui, maid olbmuk sluvggekk go bot-tek ja darbašek suvddujuvvut rasta. Satašet oudas manas go læi darbbo, legjim maidai gædnegas. Don muit-talak, atte mangas læk ferttim jorget-et, go ei læk rasta bæssam, go fløt-man i læk læmaš dast. Vejolaš læ, atte soames jorgeti ouddal go mon bagjelasam valddim sato, mutto im sui-ge mon sate dam oudast aše bagjela-sam valddet. Merpelgo mon valddim sato bagjelasam, de im jake, atte dak læk nuft mangas, gæk jorgetegje, ja dak, guđek ležžek jorgetam, læk boat-tam ijaaige, goas mon im læk læmaš sullost ja go dalkke i læk læmaš rasta daid særvest læmaš maidai donge.

Must læi gædnegasvuotta doallat čuovga ja dollabierggasid fløtmanvis-test go ješ legjim erit, ja go muittalak, atte ei læm riššasagek, de don gielestak

Mon im læm gædnegas doallat borramuša, ja gi læš nelggom, dasa im læk ašalaš. Mainok oudeš flötman. Gal veji son læm buoreb, mutto i songe orrum sullust, ja dpatuvai dat dallege, atte olbmuk ferttjegje jorgetet, go æi bæssam rasta. Mon ferttijim okti jorgetet ja nubbadassi, go mon bottim ijaage, læi sust vanas sullust, maid mon ferttijim gaggat okto ja sukkat rasta garrabieggån. Mutto im mon almaken mattam bigjat alme ja ædnam jottoi ja olbma danditi vaidalet, dastgo dat oroi læme andagassi addemest. Viste, mi læ Suoidnesullust, læ dam dilest, atte jos flötman galgaši dast orrot, de fertteši son dušše boaldamušsan oažžot 40 hl. koalaid ærreb muoraid ja fasta balka, ja go ordferar læ asatam nuft, atte flötman i læk gædnegas orrot sullust, de læ viste dušše hægjovuoda diti. Muittalak, atte oudeš flötmannek æi læk adnam dagaraš rakkanusaid; dat læ duotta. Mon legjim flötman 1895—96 ja 1897, mutto dalle læi viste asatatte ja dalle læi maidai tienas, nuft atte guoddeti orrot sullust, ja dalle goas olbmuk jotte čađag, goas dušše okta hamborgar jodi Danovuonast. Dal, go lokaldampapa jotta, æi læk mangas, gæk jottek dam gæino, nuft atte i dat læk govtolaš giibbedet flötman čađag orrot sullust, mutto diedostge fertte gædnegasvuodas doaimatet, nuftgo vejolaš læ.

Biello i læk skappujuvvum liegasen ige niestelassen, nuftgo logak, mutto dat læ dušše formanskapa gaibbadusa mielde. Im mon læk dam skappoin alkevuottan aldsesam, mutto amas oktage darbašet avketæbmen čuorvvot.

Mañemusta aigom cækket: Ik don læk flötman dile diti nuft hædest; mutto læk gađašvuodain bællalagai daina oudeš flötmanin mu ala vašest, dastgo dat oudeš flötman, gæn oudast don sardnuk, læ fidnam ordferar lutte ja dattom flötmanen ječas mu sagjai, mutto i valddum. Jos dastmanñel čalak dam aše birra, de galgak vuost diettet buok, mak aššai gullek, amad aimoid hapotallat ja vuodotemid oudanbuktet avisi. Atte ovtamielalašvuotta læ avkalaš, læ duotta, ja arvvalet ja addet, mi avkken læ buokaidi; dat læ diedostge flötman balkka, man ala don sivtek; mutto go olmuš kommune olgusgoloi birra avisa ala čalla, de fertte son læt doaimalaš vær makset gieladakassi. Mon ba/am

sagga, atte don ik læk buoremus væromakse, manditi ik darbaš goloi birra mendo alla lavllagid lavllot. Jos čalak, de boade namain, alege čiekkad boasto nama duokkai; jos dam ik daga, de mon im aigo du vastedet.

Mon dieđam, atte lekus olmuš man doaimatusast ikkenassi, de buokai miela i mate doarjot oktage, ja ik mate vuorddet, atte mon dam matašim.

Tanast 30. november 1908.

Flötman.

Vehas koartai birra.

Mangasist læ stuora gærgadvuotta juokke lagaš koartaspællami; mutto dak læk harvvek, gæk dittek koartai algo birra maidege; dastgo vissasi koartainge læ alggo nuftgo buok æra dingainge.

Vissaset læ dat jakko atte dat læ dat oivin adne franskalaš gonagas Karl 6ad, gutte læ fuomašam koartaspællaid. Jos son vela lifēige fuomašam daid, de i son almake lifēi ožžom^o patenta dai ala; dastgo dam 8ad jakkečuodest legje juo koartak Indias (Asias) diettevasast. Britalaš museumest Londonest læ ain vuorkast dam aiggasaš koartastokka.

Kinast læk maidai uccemusta lika aigga go Indias diettam koartaspællaid. Juokke koarta læi muorast daihe čoarvest ja govvaduvvum juokkelagaš Ibmeli govaiguim. Dalle læi spēlain dušše golma lagaš ivdne.

Indias botte koartak Arabialažaidi, ja daina fast Sarazenalazažaidi, ja si dak legje, gæk oapategje Europealažaidi koartakoansta čiegosvuoda. Daggio bokte læi koartaspællam ouddanam obba gnkkasi; dastgo Europealažak vuostaivalde dam iloin, ja čuodde jage gæsest læi dat nu vidanam, atte dat gavdnujuvvui darbašlažžan bigjat garra rangaštusa bagjelmaeralaš koartaspællami. Tuisklandast sardne degje papak garraset sardnestuoloin dam »birulaš ibmelmaettom ja Ibmel æppegudnejatte dago vuostai,« ja mañemuš gildi radđetus aibas juokkelagan koartaspællam.

Italiast šaddai dat æra bagjelmaeralašvuottan; dobbe čei dušše spēllam koartaiguim juokke lakai sikke guosseviesoin ja klostarin, mutto sarddijegje vela gavpašegjid olgoædnami di, erinoamašet Spaniai ja Frankriki, olgusjodetam varas dai ollo koartafabrikai galvo. Vai dak buorebut joda-

šegje, de govetalle si koartaid historjalaš ja æra lagaš govaiguim, ja vela dalge min aige læk arvad franskalaš ja tuiskalaš fabrikak, mak rakadek koartaid, mai alde læ juokke lagan govak, mak juo ležžege alme ja ædnam gaskast.

De læk nabbo dalle dak dolus Indialažak, gæk læk fuobmašam koartaid, ige dat boares gonagas Karl.

Likkotesvuotta.

(Brævva »Sagai Muittalægjal.«)

Dam vuostas december vulgi Lokalest (Navuonast) okta vanas lina gasset ja oini ovta fiellobitta rievdamen gadde guorast. De galgai dam valddet. Vehaš læi bieggja ja barro gadde ala. De bođi okta stuora barro ja balkesti vadnasa gobmot, ja ačče barnines šadddiga mæra haldoi. Dat læi surggat. Bardne bæσαι gaddai mutto ačče vuoinada dam njuoska havdest. Dam olbma namma læi Ole Isak Johansen Lokkalest. Sust baci akka ja 7 manā, gæk čiruk ja morastek ačesek.

L. Y.

Bræva Rakeravjost

Hr redaktør!

Dal bivdam monge saje dam min ucca blađasi, »Sagai Muittalægjai« dat gæsse læ mannam nu heitoget atte æi læk olbmuk fidnim dalve jafō. Ja čakčabivddo læ maidai mannam hæjot. Olbmuk adnek oasto salledid; mutto æi godde dammađege gomaksek salledid. Dabe læ galle vehaš salled mærast, fierbme-salled. Dal adnek salledfirmid maid dabe daina birrasin; mutto vanes dal læ daiguinge. Dal goddek 30 rajest bajas ja gidda 200 ragjai. Dorskefirmid maidai læk gæččalam dabe; mutto æi godde ovtage guole. Jos bivddo i buorran, de i læk buorre olmuš rieboidi.

Ja ollo vaimolaš dærvuodaid saddingim mon blađe lokkedi sikke gukken ja lakka.

Okta bivdde Rakkeravjost.

Guovddageino pappa

Blaker roketalai matke alde garra dalkai ja muota-guldoi. Son læi jottenen bajas Guovddageidnoi. Satto dajasti muotaborga siste, ja pappa fertti læt gæčos ija olggon duoddarest.

Doala »Sagai Muittalægje.«

Sisasaddijuvvum.

Dal mon ferttim akčahallat čabo čallemin, vaiko dat i læk mu ællem-laibbe.

Go mon dal oainam »Sagai Muittalægjest,« atte Norga Samek dal ballek, atte boacolaga kommišona arvval ođđa boacolaga, man bokte Sami boares vuoggaduvotta eritvalddujuvvu ja guodotæbme dakkujuvvu dam lakai, moft eisevaldek mærrerek, de ballek Samek, atte sin guodotainvuoggadvuodak garžžuduvvujek ja daina lagin šadda sin ællemlaibbe sist eritvalddut.

Mon maidai dovdam boaco-Sami dile hui sagga garžžuduvvum daina lagin go olbmuk læk lassanam sikke boaco-Samek ja dalolažak. Ja mon dovdam sin buokai dile. Mon læm læmaš boaco-Sabmelaš. Mist legje 3—400 boccu. Mi elimek hui burist daina. Mi læimek njællja olbmu.

Mon arvvalam, igo lifči hui vuogas oazžot boacolaga nuft, atte juokke bonde boaco-Samin, gæst læk 3—4 mana, i oazjo love lasetet boacoælo æmbogo 3—400 ragjai, dam sagjai go dal læk boaco-Samin 1—2000 boccu ja luovos olbmain læk 2—300 boccu. I galgaši læt loppe ovta luovos olbmast lasetet boccuidd æmbogo 100 boccu ragjai ja sæmma lakai ovta nieidast. Ja jos soai šaddaba naittalet, de šaddašegje sodnoidi 200 boccu, de daina soai laseteva farga 3—400 boccu, jos manak šaddek. Mutto jos manak æi šadda, de æva oazjo lasetet æmbo. Mutto dalolažai harrai ædnam siste daihe boaco-Sami suokkanest i galgaši loppe læt æmbogo 40—50 boccu adnet. Dat læ darbašlaš vuojetamhærggen, dastgo dobbe si æi sate hœsta adnet fievrton.

Must lifči hallo čallet æmbo, mutto balam uccan læ sagje min blađest. Mon halidifčim, atte Samek ječa maidai čalašegje, moft si likojek mu arvvalussi boacolaga harrai.

Per Larsen Somby.

*

Mi æp gal dovda daid ašid čađa burist, man birra dat sisasaddijægje čalla. Mutto min mielast i oro dat læmen jiermalaš arvvalus, atte laga bokte mærreret, man ollo boccu gæstge galggek læt. 300 boccust æi juolo gal galle boccu erit šaddat. Jos gumppe daihe nælge soardda dam logost muttom oase, de æigad farga šadda giettagæččen. Redakšona.

Vastadus

Hr. Johan Aikioi

(Subba Jonani.)

Anom gudnalašvuodain oazžot saje vastedet Johan Aikiost čallujuvvum artikal »Sagai Muittalægje« nr. 21 alde.

Aikio algat artikales muittalemin min ođđa poasta ja Mathis Iversenin sagastæme birra. Dat læ duotta moai vazima dam 12ad oktober valggabaikkai ja sagastæime vehaš mange birra. Nuft gukkas sarnoime, atte bođime dam ragjai, moft galgašæimek oazžot dampjottem Rissebaktai. Aikio i miedetam dasa; dastgo son muittali, atte Saba læi goččom su, mi galggap occat guoddem poasta. Mon go dam gullim, atte Saba læ maid dam poasta occam siste, arvvalastim mon: Gal dat læ buoremus occat poasta. Mutto dampja lifči læmaš ain buoreb; dastgo dampja mielde ožžuk olbmuk juokkelagan dallodoalalaš bierggasid sikke dalvveg ja čakčag. Moai arvvalæime poasta occam buoremussan. Aikio oidnu rainadallamen ječas: »Son dat læige, gi goččoi M. Iversen poasta occat.« Lekus dal, gi læš occam ja ožžum poasta, mutto stuora avke dat gal læ dakkam juo dam oanekaš aigest. Aikio čali, atte son diđi son i læk gielastivrast mannel ođđajage. Maid son daina oaveld, dam im gal arvved. Son læi ođđajagest gielastivrast ja læ ain dalge.

Aikio halidus læ vissa læmaš oazžot poasta likkadkætta Rissebaktai; nuft orro læmen dam saga mielde, maid son olgusbukta. Son muittali ovta olbmai, atte son læ ožžum čallujuvvum ordel poastaabneriast: Poasta galgga mannat likkadkætta Rissebaktai. Mon mannim dallanaga dam namatuvvum poastar. lusa ja son muittali vissesvuodain, atte son i læk eisege čallan daina oavvelin sudnji, jos Aikio dam muittal, de dat læ gieles. Mon maid orrom dam oskost, atte poasta manna Rissebaktai ja dobbe æska ruoktot boatta. Vuostas have boatemest dagaige dam ja Aikio valdi mu poasta ruoktot, maid mon likojim. Maneb have, go poasta bođi, læi guođdam mu poasta min baikkai ja dat læi diettalas vel buoreb munji. Mutto Aikio čalla: M. Iversen valdi su poastas. Maid dasa galgam dagjat

go Aikio višša čallet diettemættomid ja gielestet buok »S. Muittalægje« lokkid. Poastaguodde læ alo ješgiedaines olgusaddam poasta min baikest. Mon dieđam, i must læk lovalaš dam barggat. Poastamestar læ addam daggar njuolgadusa poastaguoddi: 1. Poasta galgga juogaduvvut čuovvovaš baikkidi: Vesterelvi (Njiđgoi,) Stuuravudni, Ruppeni, Barsnjarggi ja Rissebaktai. 2. Poastaguodde galgga čađagæččat buok poasta.

Okti daptuvai go poastaguodde bođi Rissebavtest Barsnjarggi, de læi sust dam have læmaš dušše brævagirje ja kvitteregak farost. Lavka læi guođdam Barsnjarggi, go goeidno læi hirbmad rapes dam guovte baike gaska, ja son i jurdašam maidege vær-ranusaid dam bokte boattet, jos son dam dagaige siegadalkken. Brævagirje siste læi okta bræva, mi læi Rissebavtest ruoktotsaddijuvvum, man alde čuožoi fru Anna Aikio, Græsbakken. Mon legjim sidast dalle ja oidnim dallanaga go poastaguodde rabasti girje, dainago must legje 2 bræva, mak galgge saddijuvvut. Poastaguodde gæčai bræva ala ja arvvalasti, manne Aikio dam dagai. Mon goččom su saddet bræva mu bræva farost, mi gulari Rissebaktai. Æm moai jurdašam, atte dat læi nu varalaš. Okta bræva læi šaddam fæilavuodast lavka sisa; dam saddi son maidai dam sæmmast. Fæila læ daggar, man alaolmuš i darbaš bigjat nu stuora dæddo. Aikio maid namat min poastaolbma Mikkell A. Andersen. Mi æp dovda daggar nammasaš olbma dabe. Mist læ poastaolmai Mikkell A. Johansen. Dat i læk ærigo fæilavuotta Aikiost. Poasta guoddet lidnečuolma siste im diede læšgo lovalaš. Munji i gula poastast mikkkege. Dam læm oaidnam æra sajest go poastaguodde bukta brævaid gielast ja oppet brævak giessaluvvum æra avisbitta sisa, vaiko sistge læ ucca lavkaš, man sisa galgašegje bigjat; mutto æi sige berust dast siegadalkken. Mu mielast orro, atte i dabege lifči nu aibas varalaš, jos damge dakka.

Aikio čalla maidai, atte M. Iversen vuolgati dærvuodaid gæččat visudet lavka. Maid mon goččom lavkast gæččat, mutto mon goččom darkkelvuodain poasta juogadet. Sivva dal læge ravvit čuovvovaš ouddamærka dam duodast: Go firmaet Aikio læi gavpašæmen famostes, de eli muttom

